ZENDEGI-SALAM
ضمیمه روزنامه خراسان
چهارشنبه • ۳ بهمن ۱۳۹۷
۱۶ جمادی الاول ۱۴۴۰ • ۲۳ ژانویه ۲۰۱۹
شماره ۲۰۰۲۰
۱۲۴۳

پرونده‌ای درباره کودکان دیرآموز و شیوه‌های تعامل با آن‌ها در اجتماع

فقط کمی دیرتر

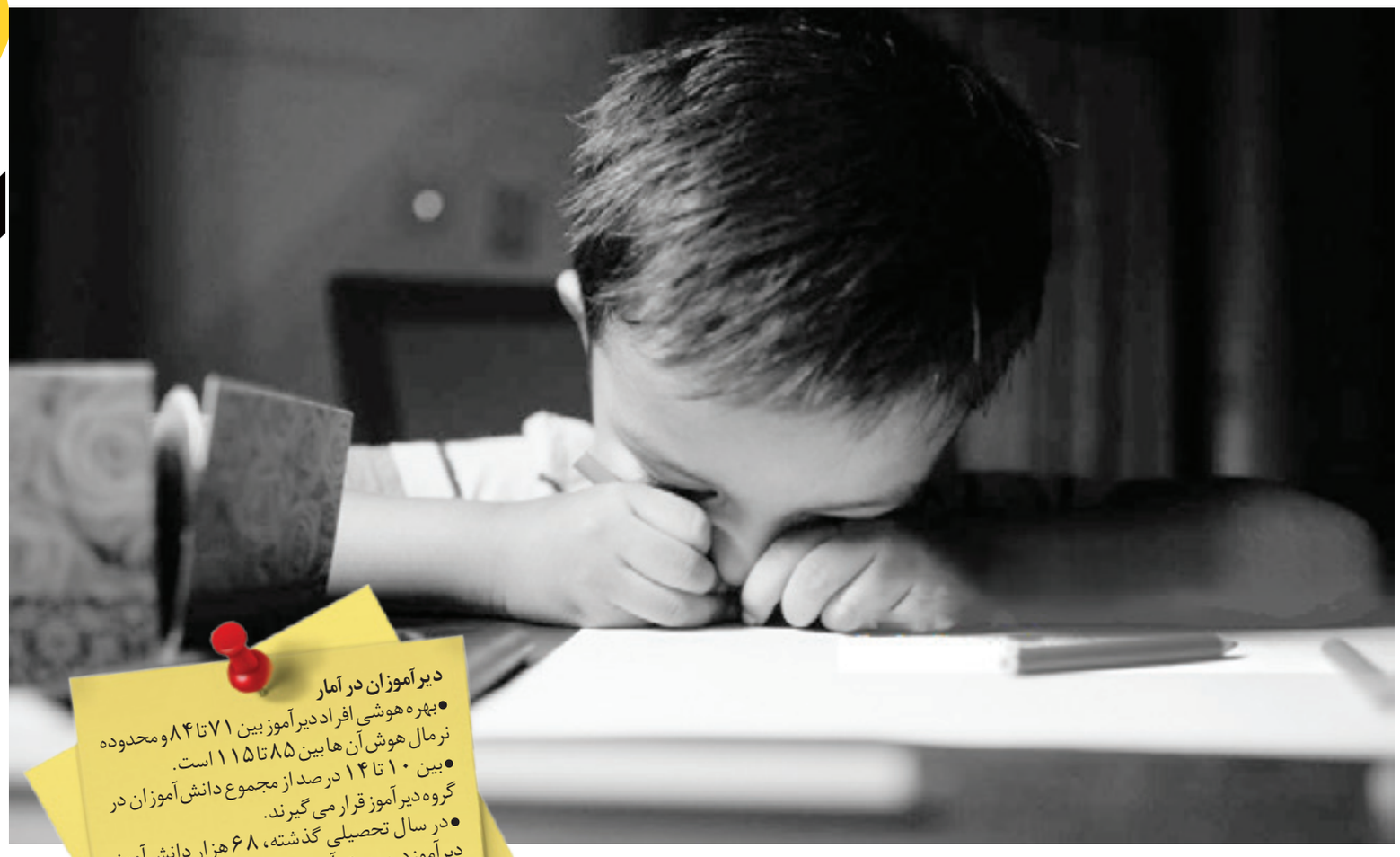

نرگس عزیزی | کارشناس ارشد مشاوره خانواده

پرونده

افراد دیرآموز گاهی اوقات با نام افراد مرزی نیز شناخته می‌شوند. این اصطلاح به این دلیل انتخاب شده است که این گروه از نظر بهره هوشی بین افراد عادی و کم توان ذهنی قرار دارند. دیرآموزان، کمی پایین‌تر از افراد عادی هستند اما در عین حال آن قدر توانمندی دارند که در گروه دیگر قرار نمی‌گیرند. دلایل این وضعیت، شناخته‌شده نیست اما این افراد از نظر ظاهری، تفاوتی با افراد عادی ندارند و در نتیجه از روی شکل ظاهری نمی‌توان آن‌ها را شناخت. از آن‌جایی که شناخت کمی درباره این افراد در اجتماع وجود دارد، تا امروز از قابلیت‌ها و توانمندی‌های آن‌ها کمتر استفاده شده است و البته خانواده‌های آن‌ها نیز حمایت کمی دریافت می‌کنند. در این پرونده می‌خواهیم شناخت بیشتری از افراد دیرآموز پیدا کنیم. برای این منظور با «مهوش کیان‌ارثی» مادر پسری دیرآموز و فعال در توانمندسازی این گروه از افراد گفت‌وگو کردیم. در کنار آن، مروری بر ویژگی‌های افراد دیرآموز داریم و یک کتاب کاربردی در این حوزه را به شما معرفی می‌کنیم.

دیرآموزان در آمار

- بهره هوشی افراد دیرآموز بین ۷۱ تا ۸۴ و محدوده نرمال هوش آن‌ها بین ۸۵ تا ۱۱۵ است.
- بین ۱۰ تا ۱۴ درصد از مجموع دانش‌آموزان در گروه دیرآموز قرار می‌گیرند.
- در سال تحصیلی گذشته، ۶۸ هزار دانش‌آموز دیرآموز در سیستم آموزش و پرورش ایران شناسایی شده‌اند.
- فقط ۵ تا ۱۵ درصد از کودکان دیرآموز، مشکلات رفتاری دارند و بقیه آن‌ها کودکانی خوش رفتار هستند.

گفت‌وگو با «مهوش کیان‌ارثی» فعال حوزه توانمندسازی کودکان دیرآموز و نویسنده کتاب «پسر دیرآموز من»

افراد متفاوت، موهبت زندگی هستند

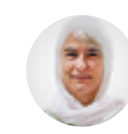

شاید اولین بار باشد که اصطلاح کودکان دیرآموز را شنیده‌اید و حالا با آشنا شدن با ویژگی‌های این گروه از بچه‌ها با خودتان فکر می‌کنید که در زمان تعامل با آن‌ها باید به چه نکاتی توجه داشته باشید. شاید هم کودک دیرآموزی در خانه دارید و احساس تنهایی زیادی در زمان مواجهه با مشکلات مرتبط با فرزندتان دارید و نمی‌دانید در مواجهه با این مشکلات به چه نکاتی باید توجه داشته باشید. برای پاسخ دادن به این سوالات، به سراغ «مهوش کیان‌ارثی» رفتیم. او تجربه زیادی در خصوص افراد دیرآموز دارد؛ هم فرزندی دیرآموز دارد و هم سال‌هاست در دو انجمن «سها» و «خورشید» در پی حمایت از افراد دیرآموز و کمک به خانواده‌های آن‌هاست. به تازگی انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی خاطرات دوران کودکی و نوجوانی پسر مهوش کیان ارثی را که حالا ۳۳ ساله است در قالب کتابی با عنوان «پسر دیرآموز من» به چاپ رسانده است.

قیمت این کتاب ۱۲ هزار تومان است. این کتاب راه تعامل با کودکان دیرآموز را به ما آموزش می‌دهد. در ادامه با مهوش کیان‌ارثی نویسنده و فعال حوزه توانمندسازی این افراد، به گفت‌وگو نشستیم.

بگذارید از اهداف‌تان در نوشتن کتاب «پسر دیرآموز من» شروع کنیم. در مقدمه کتاب گفته‌اید هدف اول‌تان از نوشتن این کتاب انتقال تجربیات‌تان به خانواده‌های دارای کودک دیرآموز است، این تجربیات چیست؟

به والدینی که کودک دیرآموز دارند، می‌خواهم دو نکته را متذکر شوم: اول این که وقتی دیرکردهای رشدی در فرزندتان را دیدید و تشخیص دیرآموزی را دریافت کردید، آن را بپذیرید و به دنبال آن، به فرزندتان برای کسب نمرات عالی فشار نیاورید. نکته دوم این که برای آموزش مهارت‌ها به کودکان دیرآموز، زمان را از دست ندهید. با افزایش سن، آموزش مهارت‌ها سخت‌تر می‌شود. پس از همان سنین پایین دنبال آموزش مهارت‌هایی مانند خواندن ساعت، شناخت پول و استفاده مستقل از تاکسی باشید. بچه‌های ما این مهارت‌ها را خود به خود یاد نمی‌گیرند. باید با برنامه‌ریزی دقیق این موارد آموزش داده شود. البته در کنار این دو نکته، دوست دارم روی موضوع دیگری نیز تاکید کنم؛ این که وابسته کردن فرزند دیرآموز به خود، بدترین ظلم در حق این بچه‌هاست. پس هر چه بیشتر در مستقل کردن این بچه‌ها بکوشید.

من به عنوان مادر یا پدر، چطور می‌توانم به فرزندم کمک کنم تا با همکلاسی دیرآموز خود بهتر ارتباط برقرار کند؟

بگذارید با مثال بگویم، اگر یک روز فرزند شما از مدرسه که آمد با هیجان شروع به تعریف کرد که بله مادر کلاس‌مان بچه‌ای داریم که خیلی کند است یا دایم نظم کلاس را به هم می‌ریزد و با ما خیلی فرق دارد، خیلی آرام و مهربان برایش توضیح دهید که بله برخی بچه‌ها نه تنبل هستند و نه بی‌تربیت. آن‌ها فقط بچه‌هایی با توانایی‌های متفاوت از تو هستند. بعد برای فرزندتان توضیح دهید که ما باید با افرادی که با ما فرق دارند هم آشنا شویم، آن‌ها در برخی کارها از ما کندتر هستند اما در کنار آن می‌توانند کارهایی را بهتر از ما انجام دهند. فرزندتان را به رابطه با این فرد تشویق کنید. یادمان باشد این تفاوت داشتن‌ها به زیبایی زندگی کمک می‌کند.

به عنوان یک شهروند درباره افراد دیرآموز به چه نکاتی باید توجه داشته باشیم؟

بزرگ سالان باید تفاوت‌ها را بپذیرند، وقتی این تفاوت‌ها را پذیرفتیم، آن وقت دیگر خیره به افراد متفاوت نگاه نمی‌کنیم، آن‌ها را دست نمی‌اندازیم و مسخره نمی‌کنیم. توجه کنید که حضور این افراد در اجتماع اهمیت زیادی دارد. حذف کردن آن‌ها، هم به ضرر آن هاست، هم به ضرر خانواده‌های‌شان و هم به ضرر جامعه. وقتی در جامعه پذیرش بیشتری وجود داشته باشد، شانس این که این بچه‌ها بتوانند مستقل از والدین و دیگران، در جامعه حضور پیدا کنند، افزایش می‌یابد.

شما تاکید دارید که والدین و به ویژه مادران کودکان دیرآموز باید برنامه‌هایی برای کسب آرامش و شادی داشته باشند و دچار احساس گناه در این باره نباشند. می‌خواهم بدانم چرا این شاد بودن مهم است؟

بگذارید این طور بگویم که از دید من شاد بودن برای همه مهم است. همه در هر موقعیتی که هستند و با هر امکاناتی که دارند باید بتوانند از زندگی خود لذت ببرند. یک شکل خوب زندگی کردن این است که بتوانیم از زندگی لذت ببریم. اما والدین فرد دیرآموز با توجه به دغدغه‌های بسیار زیادی که دارند، نیاز بیشتری به زمان‌هایی برای شادی و کسب آرامش دارند. من در کتابم جایی از یک مادر دارای کودک دیرآموز نقل کرده‌ام که می‌گفت من وسط مهمانی و گپ و گفت و خنده، ناگهان یاد آینده فرزندم می‌افتم و در آن لحظه، خنده روی لبم خشک می‌شود. این گروه از والدین دغدغه‌مند هستند، اگر زمانی برای استراحت نداشته باشند، فرسوده می‌شوند. هر کس با فعالیتی می‌تواند آرام شود، یکی ممکن است خیاطی کند، یکی کتاب بخواند. برای خود من در دوره‌ای تماشای کارتون "باخانمان" در عصرهای جمعه بود که به من انرژی می‌داد. در خصوص احساس گناه کردن بابت داشتن زمانی برای آرامش و تفریح، می‌خواهم نکته‌ای را بگویم. یادمان باشد فواید این کار فقط برای مادر یا حتی والدین نیست. برای تمام خانواده است. چرا که وقتی مادر از انرژی منفی تخلیه شد، دوباره روحیه می‌گیرد و بعد سرشار از انرژی مثبت می‌تواند فعالیت‌های خود را پیگیری و تلاش کند. در این شرایط کیفیت زندگی برای همه افزایش می‌یابد. بر همین مبنا هم تاکید دارم که اگر امکانش هست و مادر نیازش را حس می‌کند برای چند ساعتی بچه را دست کسی بسپارد و به دنبال فعالیت مورد علاقه خودش برود.

ویژگی‌های دیرآموزان

شناسایی کودکان دیرآموز به‌ویژه در سال‌های پیش از دبستان، کار آسانی نیست. ممکن است آن‌ها تفاوت چشمگیری با همسالان‌شان نداشته باشند و والدین تنها متوجه کندی آن‌ها در کسب برخی مهارت‌ها شوند. با افزایش سن و ورود به مدرسه، تفاوت‌های این کودکان بیشتر به چشم می‌آید اما مهم‌ترین نشانه‌های کودکان دیرآموز چیست؟

- **دامنه توجه و تمرکز کوتاه:** خیلی زود حواس‌شان از کاری که انجام می‌دهند پرت می‌شود. این حواس‌پرتی گاهی خود را به شکل گسیختگی در گفتار و تغییر سریع موضوعات در زمان صحبت نشان می‌دهد.
- **زمان واکنش کند:** این کندی می‌تواند هم در زمان پاسخ دادن به سوالات و هم در زمان تصمیم‌گیری خود را نشان دهد.
- **مشکل در تحول زبان:** سیر رشد کلامی کودکان دیرآموز با کودکان دیگر متفاوت است. به صورت معمول آن‌ها دیر شروع به حرف زدن می‌کنند و دامنه لغات محدودتری نسبت به همسالان خود دارند.
- **کندی در یادگیری:** این کودکان با سرعت کمتری یاد می‌گیرند و زودتر نیز فراموش می‌کنند. سرعت یادگیری با پیچیده شدن مفاهیم، کندتر می‌شود و آن‌ها از فراگیری مفاهیم انتزاعی و پیچیده ناتوان هستند.
- **ضعف تعامل با کودکان هم‌سن:** آن‌ها به صورت معمول با کودکان کوچک‌تر از خود ارتباط بهتری دارند و با توجه به ضعف در برخی مهارت‌های اجتماعی و حرکتی، با افزایش سن غالبا از ارتباط با کودکان هم‌سن خود دوری می‌کنند.
- **مشکل در حرکات ظریف:** بسیاری از کودکان دیرآموز در حرکات کلی بدن، عملکرد مطلوبی دارند اما در مقابل زمانی که نوبت به انجام کارهای ظریف با انگشتان می‌رسد، مشکل پیدا می‌کنند.
- **صداقت و زودباوری:** آن‌ها دروغ نمی‌گویند و حرف دیگران را به راحتی باور می‌کنند. این ویژگی آن‌ها را در جامعه آسیب‌پذیرتر می‌کند.

یک کتاب در زمینه کودکان دیرآموز

دانش آموزان دیرآموز و مشکلات آموزشی
تالیف: فرامرز افشار و فهیمه آرین
انتشارات: آوای نور
قیمت: ۷۵۰۰ تومان

دسترسی به مراکز آموزشی و حمایتی برای بخشی از خانواده‌های دارای کودکان دیرآموز، دشوار است. از طرفی معلمان نیز در زمان تدریس و کار با این دانش‌آموزان ممکن است احساس کنند، دانش کافی ندارند. این کتاب در این شرایط می‌تواند یاری‌رسان باشد.

اگر به دنبال فعالیت‌هایی هستید که بتوانید توانایی‌های کودک دیرآموزتان را افزایش دهید، این کتاب می‌تواند به شما کمک کند.

جدول سخت [شماره ۵۲۷]

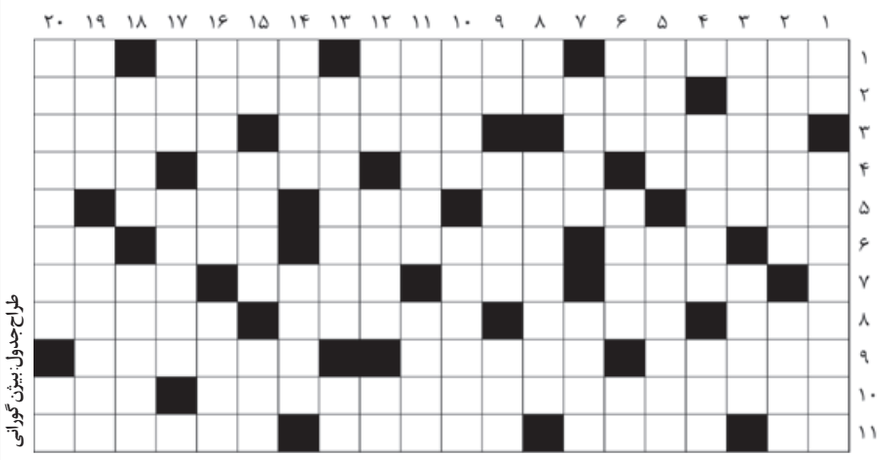

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی:
۱ – اقدام به کاری کردن – نوگرا – رنج – مجموعه‌ای هماهنگ و همخوان ۲ – جوان – اثر ارزشمند ابراهیم پورداوود که ریشه‌شناسی واژه‌های ایرانی است ۳ – دو خط که باهم در یک صفحه قرار نگیرند – موسیقی – ریزترین رگ خونی ۴ – ساختمان‌ها – کشتی‌بان – لطافت – دومین مهره گردن ۵ – پروتئین گیاهی – پیشینیان – آبشار دوقلوی دیدنی مینودشت استان گلستان – عنصر اصلی تمام مواد آلی ۶ – تکرار حرف بیست و ششم – گریه کردن – ورزشگاهی مشهور در انگلستان – دامنه سبز کوه – نیم ساعت! ۷ – پاکدامن – به رو خوابیده – بازرگان – به... گرای و بدوشو بلند ۸ – مربوط به عموم ملت – قالب زرگری – دفتر حساب‌های دیوانی – اسب تنومند ۹ – متنافر – عقب مانده ذهنی – حادثه، ماجرا ۱۰ – کنایه از کم حوصله و عجول بودن است – نمک ۱۱ – آخرین یک رقمی – وجود ندارد – دوره‌ها – سال یازدهم ترکی

عمودی:
۱ – رنگ موی فوری – روشی در پخش فیلم برای نشان دادن صحنه‌های حساس ۲ – حقه و نیرنگ – مردار ۳ – شنا کردن – خاتون ۴ – جانشینی – قسمتی از پا ۵ – آسایش – قصور ۶ – قره قوروت – واحد شمارش صابون – معاون هیتلر ۷ – شهری تاریخی بین اصفهان و نایین – فلاکت و خواری ۸ – از واحدهای سنتی وزن – تدارکات ۹ – دویدن – خطاب محترمانه برای بانوان – از زنان اساطیری یونان ۱۰ – یکی از سه حالت ماده – مجموعه فعالیت‌های مختلف برای رسیدن به نتیجه خاص ۱۱ – عید هندی‌ها – نوعی اسباب بازی ۱۲ – شکاف باریک – مخترع پیل الکتریکی – دو یار همقد ۱۳ – آرایشگر – پسوند فاعلی ۱۴ – هر عمل زشت و ناپسند – شهری در فارس ۱۵ – قرص – تکراری – کتاب مقدس هندو ۱۶ – رمانی درباره واقعه عاشورا نوشته صادق کرمیار – عضو شامه ۱۷ – واحد قدیمی اندازه‌گیری وزن – شهر قصه‌های هزار و یک شب ۱۸ – دیگ دهان گشاد – زبانی از شاخه زبان‌های سامی ۱۹ – بیماری ویروسی تنفسی – بی رحمی ۲۰ – مهم‌ترین جاذبه گردشگری شهرستان فیروزکوه – گشودن معما

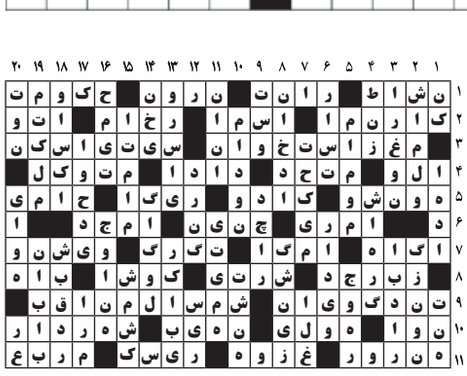

حل جدول شماره ۵۲۶

جدول متوسط [شماره ۷۳۱۶]

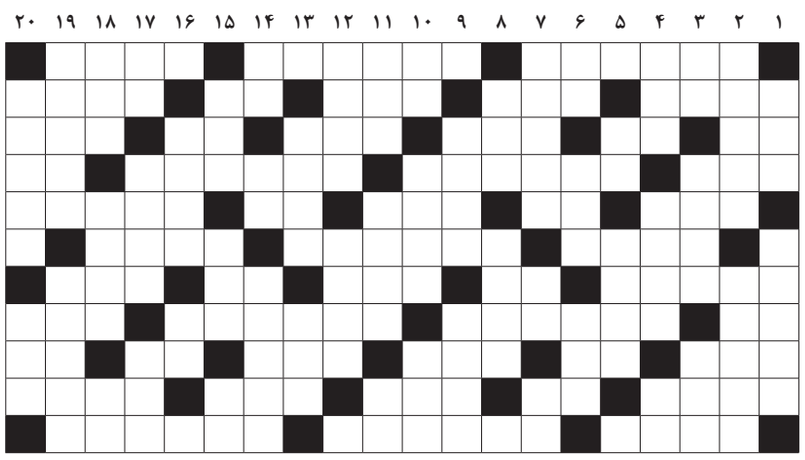

طراح جدول: امید موسوی

افقی:
۱ – کارمزد – سوغات نیشابور – شاهد ۲ – زین و برگ – دیروز – آلت موسیقی – صحنه تئاتر – سرپوش ۳ – نام آذری – حرارت – چین و شکن – سلاح کاشتنی – حرف درد – آماس ۴ – جوانمرد – برزگر – عاجز – دوستی ۵ – نهر – پول ژاپن – رتبه کارمندی – مخزن اسرار حق – الهه شکار در یونان باستان ۶ – دوات – بهبود – پیشوا ۷ – مامور تشریفات در دوره صفویه – لحظه – برکت – رها – موشواره ۸ – گریز – طرار – آخرین – گروه ورزشی ۹ – آمادگی زمین برای کشت – نرخ بازاری – شل و افتاده – ایده – تلخ – فلز سرچشمه ۱۰ – جوان – ضمیر وزنی – سحاب – سبزی پیچیده – ماه پاییزی ۱۱ – پیامبر نقاش – خواب نیمروز – قرین

عمودی:
۱ – رفیق – آبیار ۲ – کنش – از شهرهای استان اصفهان ۳ – دو یار هم قد – مجلس روسیه – آبتنی ۴ – نرمی و لطافت – بهتان – اشاره به دور ۵ – آرواره – ریسمان پیچیده دور دوک ۶ – آخرین توان – سرازیری – چرک ۷ – کیسه – اسب آذری – غرولند ۸ – مظهر راست قامتی – طفیلی ۹ – در گذشته یکی از چهار دریاچه بزرگ دنیا بود – فالگیر ۱۰ – تصدیق بیگانه – پلیدی – کوزه سفالی ۱۱ – اهلی – از مرکبات – نقش هنری ۱۲ – سنگین – سوغات ساوه ۱۳ – پشیمان – منزه ۱۴ – آخرین بازمانده نازی – پشته – ابزار ۱۵ – کشتی جنگی – شیمی کربن – تکرار حرف ۱۶ – گماشته – رطوبت ۱۷ – قورباغه درختی – غلاف شمشیر – از درختان جنگلی ۱۸ – میوه تلفنی – آشیانه پرندگان شکاری – حرف نداری ۱۹ – برادر موسی (ع) – سمنت ۲۰ – پایتخت مادها – سالخورده

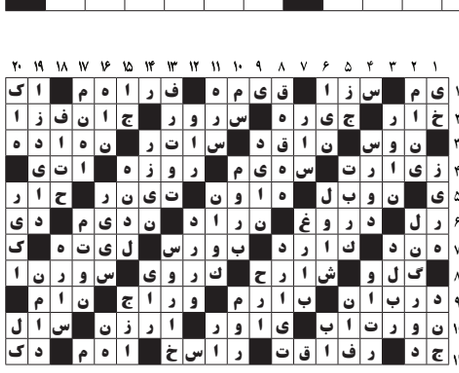

حل جدول شماره ۷۳۱۵